PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI I PRACOWNIKÓW SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 4 IM. JAROSŁAWA IWASZKIEWICZA W SANDOMIERZU W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

Podstawy prawne stosowanych procedur:

1) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 2018 r. poz. 969/ oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą.
2) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. 2018 poz. 2137 z późn. zm./
3) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2018, poz. 1030 z późn. zm./
4) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. 2019 poz. 161 z późn. zm./
5) ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 2018 poz. 1457 z późn. zm./
6) rozporządzenie MEN z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach / Dz. U. 2003 Nr 6 poz. 69/
7) rozporządzenie MEN z dnia 31 października 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach / Dz.U 2018 r., poz. 2140/
8) Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r., poz. 996 z późn. zm,)
9) Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 60 z późn. zm.)

Spis treści

I . KRYZYSY WYCHOWAWCZE

1. Procedura postępowania w przypadku kryzysu wychowawczego
2. Procedura postępowanie w sprawach spornych. Między uczniami oraz między uczniem a nauczycielem
3. Procedura postępowania z uczniem sprawiającym trudności szkolne
4. Procedura postępowania wobec ucznia, którego zachowanie uniemożliwia prowadzenie lekcji
5. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia na lekcji stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych
6. Procedura postępowania wobec ucznia, który stosuje agresję słowną (wulgaryzmy)
7. Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej
8. Procedura postępowania wobec sprawcy /ofiary cyberprzemocy
9. Procedura postępowania w przypadku, gdy uczeń obraża nauczyciela lub pracownika szkoły
10. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia (bójka, pobicie)
11. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania uczniów wobec siebie i osób dorosłych
12. Procedura postępowania w przypadku agresywnych zachowań nauczycieli i/lub pracowników szkoły wobec uczniów
13. Procedura postępowania wobec ucznia, u którego podejrzewa się lub stwierdzono posiadanie niebezpiecznego przedmiotu stanowiącego zagrożenie dla niego i innych osób przebywających w szkole.
14. Procedura postępowania w przypadku samowolnego opuszczenie szkoły przez ucznia
15. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia fałszerstwa
16. Procedura postępowania w przypadku dewastacji mienia szkolnego lub cudzej własności
17. Procedura postępowania w przypadku kradzieży dokonywanych przez uczniów
18. Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego
19. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa
20. Procedura postępowania wobec uczniów palących papierosy
21. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk
22. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk
23. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków
24. Procedury postępowania w wypadku, gdy uczeń przyniesie do szkoły alkohol
25. Procedura wobec osób dorosłych będące pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły
26. Procedura postępowania w przypadku zaistnienia próby zamachu samobójczego
27. Procedura postępowania w przypadku epizodu psychotycznego ucznia
28. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole
29. Procedura postępowania dyrektora/wicedyrektora, pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły
30. Procedura kontaktów z rodzicami / prawnymi opiekunami ucznia

31. Procedura postępowania szkoły w sytuacji krzywdzenia dziecka w rodzinie
32. Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego

II. INNE KRYZYSY W SZKOLE - WYBRANE ZDARZENIA

33. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną
34. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego
35. Procedura w sytuacji użycia broni palnej na terenie szkoły
36. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia bombowego
37. Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu

I . KRYZYSY WYCHOWAWCZE

1. Procedura postępowania w przypadku kryzysu wychowawczego

1. Każda sytuacja kryzysu wychowawczego rozpatrywana jest indywidualnie przez zespół ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej
2. Zespól identyfikuje problem i pracuje nad jego rozwiązaniem. Ustala konsekwencje.
3. Przedstawia wnioski dyrekcji, zainteresowanym wychowawcom i rodzicom.

2. Procedura postępowanie w sprawach spornych. Między uczniami oraz między uczniem a nauczycielem

1. Konflikt pomiędzy uczniami na terenie klasy rozstrzyga wychowawca klasy. Pomocą służy mu pedagog szkolny. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt proszeni są rodzice uczniów i w sytuacjach koniecznych dyrektor/ wicedyrektor szkoły.
2. Konflikt między uczniami różnych klas rozstrzyga pedagog szkolny we współpracy z wychowawcami klas. W sytuacjach długotrwałego i ostrego konfliktu o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt proszeni są rodzice uczniów i w razie potrzeby dyrektor / wicedyrektor szkoły.
3. Konflikt między uczniem i nauczycielem rozstrzyga dyrektor szkoły wspólnie z wychowawcą ucznia. W sytuacjach długotrwałego i ostrego konfliktu o udział w spotkaniu wyjaśniającym proszeni są rodzice ucznia.

3. Procedura postępowania z uczniem sprawiającym trudności szkolne:

1. Nauczyciel wychowawca w bieżącej pracy rozeznaje sytuację uczniów.
2. Nauczyciel podejmuje działania wychowawcze zmierzające do eliminacji trudności i rozwiązania problemów ucznia.
3. Nauczyciel/wychowawca informuje rodziców o istniejących trudnościach i zapoznaje ich ze swoim planem działań, jednocześnie zobowiązuje rodzica do rzetelnej współpracy.
4. Wychowawca informuje i prosi rodzica o wykonanie badań w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, informując rodzica o znaczeniu opinii w dalszej edukacji ucznia.

4. Procedura postępowania wobec ucznia, którego zachowanie uniemożliwia prowadzenie lekcji:

1. Upomnieć ucznia, który uniemożliwia prowadzenie zajęć.
2. Uspokoić sytuację w klasie i kontynuować zajęcia, a po nich powiadomić o zajściu wychowawcę klasy.
3. W przypadku powtarzających się zachowań, wychowawca powiadamia rodziców ucznia i wymierza karę zgodną z przyjętym systemem kar.
4. W przypadku braku reakcji na upomnienia nauczyciela wezwać, poprzez przewodniczącego klasy lub innego ucznia, wychowawcę klasy, dyrektora lub wicedyrektora szkoły celem odizolowania ucznia od zespołu klasowego.
5. W przypadku powtarzających się zachowań uniemożliwiających prowadzenie lekcji, wychowawca inicjuje spotkanie zespołu wychowawczego celem wspólnego rozwiązania problemu. W spotkaniu mogą uczestniczyć rodzice sprawcy problemów.
6. Zespół wychowawczy opracowuje program naprawczy w celu przezwyciężenia trudności.

5. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia na lekcji stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia własnego oraz innych:

1. Podjęcie przez nauczyciela próby wyciszenia zachowania agresywnego poprzez rozmowę z uczniem.
2. W przypadku, gdy rozmowa nie skutkuje, nauczyciel poprzez przewodniczącego klasy lub dyżurnego ucznia zawiadamia pedagoga / psychologa / dyrektora / innego nauczyciela o zaistniałej sytuacji.
3. Zabranie ucznia z lekcji przez innego pracownika - nauczyciela szkoły. Zaprowadzenie do gabinety pedagoga lub psychologa szkolnego/pielęgniarki szkolnej.W przypadku braku takiej możliwości zapewnienie bezpieczeństwa pozostałym uczniom poprzez wyprowadzenie ich z klasy np. do świetlicy szkolnej lub czytelni i skoncentrowanie się nauczyciela na dziecku agresywnym.
4. W sytuacji koniecznej nauczyciel ma możliwość przytrzymania ucznia.
5. Poinformowanie rodziców o zachowaniu ucznia i ewentualnym zabraniu go z lekcji.
6. W sytuacji bardzo agresywnego zachowania ucznia (grożenie, napaść fizyczna, pobudzenie fizyczne, niemożność uspokojenia przez nauczyciela), zawiadomienie rodziców ucznia a w przypadku braku kontaktu z nim zawiadomienie Policji lub Pogotowia Ratunkowego. W przypadku gdy uczeń swoim zachowaniem zagraża swojemu bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych a zagrożenie dotyczy zdrowia lub życia w pierwszej kolejności zawiadamiane są Policja/Pogotowie a dopiero później powiadamia się rodziców.
7. Po jednorazowym agresywnym zachowaniu rodzic/ opiekun prawny podpisuje zgodę na przytrzymywanie dziecka w sytuacjach, kiedy jego zachowanie zagraża bezpieczeństwu i/lub zdrowiu jego i innych uczniów.
8. Brak takiej zgody jest podstawą do wzywania Policji / Pogotowia Ratunkowego w przypadku pojawienia się zachowań agresywnych.
9. Rozmowa z rodzicami ucznia przeprowadzona przez wychowawcę/ pedagoga/ psychologa w celu dobrania odpowiednich form pomocy dla dziecka.
10. W przypadku kolejnych zachowań agresywnych ucznia i jednocześnie braku efektywnej współpracy z rodzicami Szkoła kieruje wniosek do Sądu.

Sandomierz, ……

Zgoda

Wyrażam zgodę na przytrzymywanie mojego syna/ córki..... w sytuacjach, kiedy jego/jej zachowanie zagraża bezpieczeństwu i/lub zdrowiu jego/jej lub innych uczniów.

Data i podpis rodzica/prawnego opiekuna

6. Procedura postępowania wobec ucznia, który stosuje agresję słowną (wulgaryzmy):

1. Nauczyciel rozmowa z uczniem w celu wyjaśnienia powodu agresji oraz uświadomienia uczniowi skutków takiego zachowania.
2. Wpisuje uwagę do dziennika, dzienniczka.
3. Powiadamia wychowawcę.

W przypadku braku poprawy:

1. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem.
2. Powiadamia rodziców.
3. Kieruje ucznia na rozmowę z pedagogiem.
4. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu używa wulgaryzmów, przeprowadzona zostaje rozmowa z dyrektorem i pedagogiem w obecności rodziców.
5. W przypadku braku poprawy i wyczerpania przez szkołę możliwych środków oddziaływań, uczeń otrzymuje naganę dyrektora, można wnioskować o przeniesienie do innej klasy (w zależności od poziomu klasy).
6. Kolejnym etapem jest powiadomienie policji lub/i Sądu rodzinnego.

7. Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej

1. Zgłoszenie zajścia do nauczyciela dyżurującego, wychowawcy, pedagoga, psychologa.
2. Wychowawca wyjaśnia okoliczności zajścia, w obecności pedagoga, a następnie dyrektora/wicedyrektora szkoły.
3. Wychowawca powiadamia rodziców.
4. Wobec winnego ucznia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w dzienniku wychowawcy .

8. Procedura postępowania wobec sprawcy /ofiary cyberprzemocy.

1. Za cyberprzemoc uznajemy:
- naruszenie wizerunku, groźby (sms, informacje telefoniczne , czaty itp.
- nękanie (poprzez sms, dzwonienie, e- maile.)

2. W przypadku ujawnienia cyberprzemocy nauczyciel ustala okoliczności zdarzenia.
3. Powiadamia o cyberprzemocy pedagoga / psychologa szkolnego.
4. Wychowawca, pedagog i dyrektor szkoły analizują zdarzenie i podejmują stosowne działania.
5. Wychowawca dokumentuje zdarzenie, sporządzając notatkę w dzienniku wychowawcy z ustaleń i monitoruje sytuację ucznia – ofiary cyberprzemocy.

9. Procedura postępowania w przypadku, gdy uczeń obraża nauczyciela lub pracownika szkoły:

1. Nauczyciel zgłasza problem wychowawcy (wpis uwagi do dziennika).

2. Nauczyciel/wychowawca rozmawia z uczniem na temat niewłaściwego zachowania.
3. W przypadku, gdy uczeń obraził nauczyciela lub pracownika szkoły w obecności osób trzecich powinien przeprosić tę osobę w obecności świadków zdarzenia.
4. Jeśli uczeń przeprosi i obieca poprawę- problem wygasa, ale zachowanie ucznia jest pod obserwacją.
5. W przypadku, gdy uczeń wykazuje bierną postawę lub w dalszym ciągu obraża nauczyciela, powiadamiani są rodzice o zaistniałym fakcie i wezwani do szkoły.
6. Jeśli sytuacja, kiedy uczeń obraża nauczyciela lub pracownika szkoły powtarza się, o zaistniałym fakcie dyrektor powiadamia Policję.

10. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia (bójka, pobicie):

1. Nauczyciel, który jest świadkiem agresywnego zachowania ucznia (bójka, pobicie), zobowiązany jest do natychmiastowego odizolowania sprawcy od ofiary i przerwania aktu przemocy oraz poinformowania bezzwłocznie dyrektora, pedagoga szkolnego/psychologa.
2. Nauczyciel zapewnia bezpieczeństwo i ewentualną konieczną pomoc medyczną wszystkim uczestnikom zajścia. Jeśli to możliwe zostaje przeprowadzona rozmowa mająca na celu ustalenie przyczyn i okoliczności zdarzenia.
3. O zaistniałej sytuacji nauczyciel informuje wychowawcę klasy, który wraz z pedagogiem szkolnym przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem, uświadamiając mu nieodpowiednie zachowanie, zawiera z nim umowę dotyczącą poprawy zachowania, informuje o zamieszczeniu uwagi w dzienniku oraz dalszych konsekwencji w przypadku braku poprawy.
4. Nauczyciel lub pedagog o przebiegu zdarzenia informuje dyrektora szkoły oraz rodziców ucznia.
5. Wychowawca we współpracy z pedagogiem/psychologiem pomaga rodzicom w oddziaływaniach wychowawczych i doborze metod wychowawczych.
6. W przypadku wystąpienia powtarzających się ataków agresji ze strony tego ucznia, pedagog/psycholog i wychowawca klasy w porozumieniu z dyrektorem szkoły kierują wniosek do Sądu.

11. Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania uczniów wobec siebie i osób dorosłych

1. Przerwać, w sposób zdecydowany i stanowczy negatywne zachowania sprawcy wobec ofiary.
2. Powiadomić wychowawcę klasy o zaistniałym konflikcie.
3. Wychowawca prowadzi postępowanie wyjaśniające i mediacje ze stronami konfliktu.
4. Wychowawca zawiadamia o zdarzeniu rodziców sprawcy i ofiary konfliktu.
5. W razie konieczności wychowawca zawiadamia dyrektora/wicedyrektora, którzy zawiadamiają Policję.
6. Wychowawca ustala rodzaj kary dla sprawcy przemocy w oparciu o obowiązujący system kar i powiadamia o tym fakcie sprawcę i jego rodziców.
7. W przypadku powtarzających się zachowań agresywnych ucznia lub grupy uczniów wychowawca inicjuje spotkanie zespołu wychowawczego celem wspólnego rozwiązania problemu. W spotkaniu mogą uczestniczyć rodzice sprawcy problemów.
8. Zespół wychowawczy opracowuje program naprawczy w celu przezwyciężenia trudności.

12. Procedura postępowania w przypadku agresywnych zachowań nauczycieli i/lub pracowników szkoły wobec uczniów:

1. Na wniosek ucznia, pracownika szkoły lub rodziców, dyrektor przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające z udziałem obu stron konfliktu.
2. W przypadku potwierdzenia się zarzutów wobec pracownika szkoły dyrektor podejmuje działania dyscyplinarne przewidziane w Regulaminie pracy, Kodeksie pracy lub Karcie Nauczyciela.

13. Procedura postępowania wobec ucznia u którego podejrzewa się lub stwierdzono posiadanie niebezpiecznego przedmiotu stanowiącego zagrożenie dla niego i innych osób przebywających w szkole.

1. Nauczyciel zawiadamia o tym fakcie lub podejrzeniach wychowawcę/pedagoga/ psychologa/dyrektora szkoły.
2. Wychowawca/pedagog/psycholog/dyrektor w obecności innej osoby dorosłej żąda wydania przez ucznia niebezpiecznego przedmiotu i informuje o konsekwencjach jakie poniesie uczeń.
3. Wychowawca powiadamia rodziców o podejrzeniu posiadania/posiadaniu niebezpiecznego przedmiotu przez dziecko, podjętych działaniach i konieczności wezwania policji.
4. W przypadku gdy uczeń odmawia wydania przedmiotu, zawiadamia Policję w celu przeszukania ucznia.
5. W zależności od ustaleń policji podejmuje działania.
6. Informuje rodzica o ustaleniach policji.
7. Ustala termin spotkania w celu omówienia zajścia i konsekwencji z niego wynikających

14. Procedura postępowania w przypadku samowolnego opuszczenie szkoły przez ucznia:

1. W przypadku samowolnego opuszczenia zajęć przez ucznia nauczyciel, na którego zajęciach miało to miejsce, odnotowuje w dzienniku nieobecność ucznia na lekcji oraz niezwłocznie powiadamia wychowawcę/pedagoga lub w przypadku jego nieobecności - dyrektora.
2. Wychowawca/pedagog lub dyrektor telefonicznie zawiadamia rodziców (opiekunów) ucznia.

15. Procedura postępowania w przypadku podejrzenia fałszerstwa:

1. Sytuacje fałszerstwa w szkole:
   - przedstawianie fałszywych zwolnień i usprawiedliwień od rodziców,
   - podrabianie (przerabianie) zaświadczeń lekarskich,
   - podkładanie prac innych uczniów jako własnych oraz udowodnione przez nauczyciela ściąganie,
   - inne przypadki (podrabianie zgody rodziców na udział w zawodach sportowych, wycieczce itp.).

2. Osoby mogące podjąć decyzję o wszczęciu postępowania:
   - wychowawca klasy,
   - nauczyciel przedmiotu,
   - pedagog/psycholog szkolny,

- zespół wychowawczy,
- dyrektor szkoły.

3. Procedura postępowania w wypadku stwierdzenia fałszerstwa:
   - Wychowawca powiadamia rodziców ucznia.
   - Organizuje spotkanie z uczniem i jego rodzicami celem wyjaśnienia powodów fałszerstwa.
   - Podejmuje decyzję o dalszym postępowaniu w obecności rodziców.

16. Procedura postępowania w przypadku dewastacji mienia szkolnego lub cudzej własności:

1. Przeprowadzić rozmowę ze wszystkimi świadkami zdarzenia.
2. Ustalić sprawcę lub sprawców.
3. Wychowawca wzywa rodziców i powiadamia ich o zdarzeniu i szkodzie.
4. Rodzic zobowiązuje się naprawić uszkodzone mienie lub pokryć koszty jego naprawy bądź wymiany.
5. W przypadku szkody materialnej o znacznej wartości dyrektor szkoły powiadamia Policję.

17. Procedura postępowania w przypadku kradzieży dokonywanych przez uczniów:

1. Ustalić sprawcę
2. Ustalić i przesłuchać ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Powiadomić Policję
4. Powiadomić rodziców sprawcy kradzieży oraz rodziców poszkodowanego.
5. W przypadku braku sprawcy powiadomić rodziców o możliwości dochodzenia roszczeń przy udziale Policji.

18. Procedura postępowania wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego:

1. Udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej, bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń.
2. Niezwłocznie powiadomić dyrektora szkoły.
3. Powiadomić rodziców ucznia.
4. Niezwłocznie wezwać Policję w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

19. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego lub – przestępstwa:

1. Nauczyciel niezwłocznie powiadamia dyrektora o zdarzeniu.
2. Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. Przekazuje sprawcę (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Powiadamia rodziców ucznia-sprawcy.
5. Niezwłocznie powiadamia Policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest

nikomu znana.
6. Zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je Policji (np. sprawca rozboju na terenie szkoły używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

20. Procedura postępowania wobec uczniów palących papierosy :

1. Zgłosić wychowawcy klasy lub pedagogowi szkolnemu ucznia palącego.
2. Wychowawca powiadamia rodziców ucznia o zdarzeniu.
3. Wychowawca lub pedagog szkolny przeprowadza rozmowę dyscyplinującą i profilaktyczną z uczniem informując go o konsekwencjach zdrowotnych i prawnych palenia tytoniu przez nieletnich oraz zobowiązuje ucznia do podpisania oświadczenia o zaniechaniu palenia tytoniu.
4. W razie powtarzających się przypadków palenia tytoniu przez ucznia wychowawca klasy zobowiązuje go do przygotowania godziny wychowawczej nt. szkodliwości palenia tytoniu lub wykonania gazetki ściennej na ten temat.
5. W przypadku niezaprzestania palenia tytoniu przez ucznia wychowawca klasy w porozumieniu z pedagogiem i psychologiem szkolnym organizuje spotkanie z rodzicami ucznia oraz nakłada na ucznia stosowne kary.

21. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk:

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, wzywa Policję.
3. Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

22. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk:

W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukiwania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w szkole.
3. W przypadku, gdy uczeń mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa Policję, która przekazuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w

jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

23. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków:

1. Nauczyciel w miarę możliwości powiadamia pedagoga/psychologa szkolnego/pielęgniarkę szkolną.
2. Odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców, których zobowiązuje do niezwłocznego kontaktu w szkole. Jednocześnie powiadamia Policję w celu przebadania ucznia alkotestem. W sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia ucznia w pierwszej kolejności powiadamiane jest pogotowie.

24. Procedury postępowania w wypadku, gdy uczeń przyniesie do szkoły alkohol:

1. Nauczyciel zabiera uczniowi alkohol i zabezpiecza przed zniszczeniem.
2. Nauczyciel zawiadamia dyrektora szkoły, który wzywa rodziców.
3. Nauczyciel sporządza protokół, który podpisują rodzice (prawni opiekunowie) ucznia. W protokole dokładnie opisuje zaistniałą sytuację wraz z ilością i rodzajem alkoholu wniesionego na teren szkoły.
4. Podczas rozmowy dyrektor informuje rodziców (prawnych opiekunów) i ucznia o konsekwencjach czynu.

25. Procedura wobec osób dorosłych będące pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających na terenie szkoły

Na terenie szkoły nie może przebywać osoba będąca pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.
Każdy pracownik szkoły ma obowiązek interweniowania w sytuacji, gdy na teren szkoły wejdzie osoba znajdująca się pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

W takiej sytuacji pracownik szkoły powinien:

1. Grzecznie, ale stanowczo wyprowadzić osobę będącą pod wpływem alkoholu lub innych środków poza teren szkoły.
2. W przypadku napotkania oporu zawiadomić dyrektora szkoły.
3. Dyrektor szkoły wzywa Policję.

Nie dopuszcza się przekazania dziecka pod opiekę osobie będącej pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.

W takiej sytuacji należy:

1. Zawiadomić wychowawcę ucznia lub dyrektora szkoły.
2. Wychowawca lub dyrektor szkoły wzywa w trybie natychmiastowym drugiego rodzica lub opiekuna.
3. Jeżeli niemożliwe jest skontaktowanie się z rodzicem lub opiekunem Dyrektor szkoły wzywa Policję.

26. Procedura postępowania w przypadku zaistnienia próby zamachu samobójczego

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem próby zamachu samobójczego na terenie szkoły, jest zobowiązany do udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej uczniowi, wezwania pogotowia ratunkowego, poinformowania dyrektora/ wicedyrektora szkoły oraz zabezpieczenia miejsca zdarzenia.
2. Dyrektor/ wicedyrektor szkoły zapewnia dziecku bezpieczeństwo, poprzez stałą obecność osoby dorosłej oraz izolację ucznia od grupy rówieśniczej.
3. Dyrektor/ wicedyrektor szkoły powiadamia rodziców /prawnych opiekunów ucznia, policję, organ prowadzący szkołę oraz kuratorium oświaty.
4. Dyrektor przekazuje ucznia rodzicom/prawnym opiekunom lub służbom ratunkowym
5. Pedagog/ psycholog szkolny monitoruje sytuacje ucznia. Pozostaje we współpracy z wychowawca i rodzicami/ opiekunami prawnymi. Ustala kolejne działania.

27. Procedura postępowania w przypadku epizodu psychotycznego ucznia

Działania interwencyjne nauczycieli:

1. Nauczyciel nie pozostawia ucznia samego,
2. Reaguje spokojnie, łagodnie,
3. Bez rozgłosu przeprowadza ucznia w spokojne miejsce, na ile to możliwe, nie rozpowszechnia w szkole informacji o zdarzeniu,
4. Nauczyciel/ pracownik szkoły zawiadamia pogotowie ratunkowe.
5. Wychowawca/ pedagog szkolny monitoruje sytuacje ucznia poprzez współpracę z rodzicami / opiekunami prawnymi.

28. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.

1. Funkcjonariusz Policji przedstawia dyrektorowi/wicedyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacja służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
4. Dyrektor/wicedyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez Policję, zobowiązuje ich do stawienia się w szkole.
5. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
6. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza pedagoga / psychologa szkolnego ewentualnie wychowawcę lub nauczyciela do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole.
7. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policyjnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców.
8. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego - ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

29. Procedura postępowania dyrektora/wicedyrektora, pedagoga szkolnego w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie szkoły.

1. Dyrektor/wicedyrektor lub pedagog przyjmuje do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnia dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchuje go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotowuje personalia uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia oraz informuje rodziców.
2. Zapewnia, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
3. Bez zbędnej zwłoki sprawdza w dostępny sposób wiarygodność informacji, jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków należy uwiarygodnić informacje.
4. Sprawdza, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników.
5. W rozmowie z pokrzywdzonym ustala liczbę sprawców i ich dane personalne.
6. Nie nagłaśnia zdarzenia.
7. Podejmuje działania zmierzające do wyjaśnienia okoliczności zdarzenia.
8. Po konsultacji z dyrektorem/wicedyrektorem zawiadamia Policję.

Zakazy: Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

30. Procedura kontaktów z rodzicami/ prawnymi opiekunami ucznia

1. Miejscem kontaktów rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielami jest szkoła.
2. Kontakty rodziców/prawnych opiekunów z nauczycielami odbywają się według harmonogramu przedstawionego na pierwszym spotkaniu z rodzicami we wrześniu. Spotkania odbywają się w formie:

- zebrań ogólnych z rodzicami,
- rozmów indywidualnych,
- konsultacji,
- spotkań w innych terminach zgodnie z potrzebami nauczycieli lub rodziców / prawnych opiekunów.

3. Rodzice/prawni opiekunowie mogą dodatkowo kontaktować się z nauczycielami, po uprzednim uzgodnieniu z nauczycielem, telefonicznie lub pisemnie przez dziennik elektroniczny.
4. W trakcie prowadzonych zajęć szkolnych, a także w ramach dyżurów w czasie przerw nauczyciel nie może przyjmować rodziców/prawnych opiekunów.
5. Miejscem kontaktów nauczycieli i rodziców/prawnych opiekunów są sale szkolne lub gabinety (dyrektora, pedagoga).
6. W sytuacjach uzasadnionych wychowawczo szkoła może wezwać rodziców/prawnych opiekunów w trybie pilnym telefonicznie lub w formie pisemnej za pośrednictwem sekretariatu szkoły.
7. Obecności rodziców/prawnych opiekunów na zebraniach rodzice potwierdzają podpisem w dzienniku wychowawcy
8. Każdorazowy ważny kontakt z rodzicami/prawnymi opiekunami wychowawca odnotowuje w dzienniku wychowawcy

9. Inne pisemne uzgodnienia miedzy szkołą i rodzicami/prawnymi opiekunami dołącza się do dokumentacji wychowawcy lub wicedyrektora ds. pedagogicznych.
10. Wszelkie uwagi, wnioski dotyczące pracy szkoły, ocen, zachowania ucznia, rodzice/prawni opiekunowie kierują w następującej kolejności do:

- wychowawcy
- nauczyciela przedmiotu, a w przypadku wątpliwości do:
- dyrektora szkoły
- organu nadzorującego szkołę.

31. Procedura postępowania szkoły w sytuacji krzywdzenia dziecka w rodzinie.

1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, jest ofiarą przemocy w rodzinie nauczyciel powinien sporządzić notatkę służbową i przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy, pedagogowi szkolnemu i dyrektorowi szkoły. Sporządza również Niebieską Kartę, o czym informuje dyrektora szkoły.

2. Dyrektor/ wicedyrektor szkoły we współpracy z psychologiem/ pedagogiem wzywa do szkoły rodziców/opiekunów prawnych ucznia:
   a. informuje ich o wszczęciu procedury Nebieskiej Karty
   b. podejmuje działania wynikające z potrzeb dziecka i rodziny w kierunku:
   - wzmocnienia dziecka, udzielenia wsparcia w sytuacji kryzysowej i traumatycznej poprzez zapewnienie mu pomocy psychologiczno- pedagogicznej na terenie szkoły,
   - wspierania rodziny poprzez kierowanie do instytucji oferujących poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, terapię dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności wychowawczych,
   - pomocy w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez zastosowanie procedur mediacyjnych bądź kierowanie do mediatorów,
   - zabezpieczenia socjalnego poprzez kierowanie do instytucji oferujących: poradnictwo i warsztaty w zakresie metod poszukiwania prac, zorganizowania pomocy finansowej, rzeczowej, ciepłego posiłku w szkole itp.

3. W przypadku zdiagnozowania bezpośredniego zagrożenia zdrowa lub życia dziecka dyrektor:
   a. powiadamia policję i sąd rodzinny o popełnieniu przestępstwa.
   b. dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

32. Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego

1. Jeżeli zdarzy się wypadek uczniowski każdy pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku, niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.
2. Pracownik doprowadza poszkodowanego do gabinetu lekarskiego (pielęgniarki szkolnej), zawiadamiając zaraz potem dyrektora/wicedyrektora.
3. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą - prosi o nadzór nad swoją klasą kolegę uczącego w najbliższej sali.
4. Jeśli gabinet lekarski jest nieczynny, przekazuje się poszkodowanego dyrektorowi/wicedyrektorowi, który już bierze odpowiedzialność za udzielenie pomocy,

5. Jeśli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń - miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin lub szkicu,
6. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach wieczornych (dyskoteki itp.), gdy nie ma dyrektora/wicedyrektora szkoły, nauczyciel decyduje sam o postępowaniu.
7. W każdym trudniejszym przypadku nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie powiadamia dyrektora/wicedyrektora, następnie zawiadamia rodziców,
8. Jeśli wypadek zdarzył się w czasie wycieczki (wyjścia)- wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nie.
9. Osoba odpowiedzialna powiadamia rodziców ucznia.
10. W każdym wypadku dyrektor/wicedyrektor zawiadamia niezwłocznie:

a. inspektora bezpieczeństwa i higieny pracy,
b. organ prowadzący szkołę.

11. W wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
12. W wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

II. INNE KRYZYSY W SZKOLE - WYBRANE ZDARZENIA

33. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną

1. Po otrzymaniu np. od rodzica/ pracownika szkoły informacji o podejrzeniu niebezpiecznej choroby zakaźnej u ucznia / pracownika szkoły należy powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły.
2. Dyrektor potwierdza informację u lekarza lub dyżurującego inspektora sanitarnego.
3. Dyrektor ustala z dyżurującym inspektorem sanitarnym sposób postępowania.
4. Dyrektor zawiadamia organ prowadzący oraz Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty.
5. Dyrektor nadzoruje przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników szkoły i uczniów.
6. Dyrektor przygotowuje informację dla uczniów i rodziców przy współpracy SANEPID-u w Sandomierzu
7. Dyrektor organizuje (w razie potrzeby) spotkanie z rodzicami z lekarzem chorób zakaźnych lub pracownikiem Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu.

34. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego

Wtargnięcie napastników do obiektu

1. Poddajemy się woli napastników – wykonujemy ściśle ich polecenia.
2. Staramy się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi (personifikowanie siebie i innych – zwracnie się do uczniów po imieniu – zwiększa szansę ich przetrwania).
3. Pytamy zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.
4. Zapamiętujemy szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.
5. Staramy się uspokoić dzieci – panujemy w miarę możliwości nad własnymi emocjami.
6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:
   a. nie pozwalamy dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna,
   b. nakazujemy dzieciom położyć się na podłodze.

7. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonujemy polecenia grupy antyterrorystycznej.

UWAGA! Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.

8. Po zakończeniu akcji:
   a. sprawdzamy obecność dzieci celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek - o braku któregokolwiek dziecka poinformujemy Policję,
   b. nie pozwalamy żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu,
   c. prowadzimy ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

35. Procedura w sytuacji użycia broni palnej na terenie szkoły

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

1. Nakazujemy dzieciom położyć się na podłodze.
2. Staramy się uspokoić dzieci.
3. Dopilnowujemy, aby dzieci nie odwracały się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.
4. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnowujemy, aby dzieci wykonywały je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.
5. O ile to możliwe dzwonimy pod jeden z numerów alarmowych

UWAGA! Nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.

Po opanowaniu sytuacji:

- upewniamy się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdzamy, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),
- dzwonimy lub wyznaczamy osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych
- udzielamy pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,
- w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmujemy odpowiednie do sytuacji działania.
- zapewniamy osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

36. Procedura postępowania w sytuacji zagrożenia bombowego

Symptomy wystąpienia zagrożenia:

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

1. Zainteresowania i uwagi wymagają:
   a. rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp., osoby wyglądające na obcokrajowców, osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku,

   b. samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości).
2. Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.
3. O swoich spostrzeżeniach informujemy dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia odpowiednie służby: Straż Miejską lub policję.

Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Dyrektor powiadamia odpowiednie służby - Policję, Straż Miejską, Urząd Miasta.
2. Jednocześnie przeprowadza ewakuację budynku zgodnie z procedurami
3. Osoba, która przyjęła zgłoszenie lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinna ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
4. Zawiadamiając policję dyrektor podaje następujące informacje:
   a. rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot),
   b. treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego;
   c. numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
5. Wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.
2. Na miejsce zagrożenia incydentem bombowym należy wezwać służby pomocnicze takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
3. Po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
5. Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
6. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
7. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
8. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy opuścić szkołę
9. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

37. Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Specyficzne dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe.
2. W sytuacji kryzysowej dyrektor/wicedyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej.
3. Wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/psychologom w jego/ w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.
4. O czym opiekunowie powinni wiedzieć?
   a. należy ucznia wysłuchać
   b. dać uczniowi emocjonalne wsparcie ułatwiające emocjonalne odreagowanie
   c. przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania
   d. dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie
   e. szukać sprawdzonych strategii działania
   f. stworzyć plan pomocy.
5. Czego opiekunowie powinni unikać:
   a. pocieszania
   b. dawania rad
   c. pouczania
   d. tłumienia reakcji emocjonalnych (np. zdania typu: ”będzie dobrze”, ”nie płacz już”, „uspokój się”)
   e. pospieszania w działaniu
   f. wymuszania szybkich decyzji
   g. zbyt szybkiego podawania leków uspokajających.
6. Normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. Stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim.
7. Wtedy uczniowie mogą:
   a. unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować
   b. mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną
   c. miewać koszmary senne
   d. doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy
   e. „nic nie pamiętać” – psychologiczna amnezja
8. Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce, wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.)
9. Aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną - nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić dzieciom/młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być z dziećmi/młodzieżą.